

Inleiding

Het Beleidsplan 2021 van de Studententraad bevat duurzaamheid als een van de speerpunten, waarvoor concrete doelstellingen en actiepunten geformuleerd zijn. Dit stelt dat de Studententraad een advies zal opstellen om het onderwerp duurzaamheid vanuit een studentenperspectief te belichten, om concrete beleidsaanbevelingen te doen.

Deze nota is tot stand gekomen na een werkgroep van de Studententraad in samenwerking met *GreenOffice*. Tijdens deze werkgroep is besproken hoe studenten duurzaamheid in de context van de universiteit zien, wat studenten als verbeteringspunten beschouwen en wat voor initiatieven in dit kader interessant zouden kunnen zijn. De onderwerpen zijn verder besproken in de Algemene Vergadering van de Studententraad, waarna dit advies met beleidsaanbevelingen tot stand is gekomen.

Dit advies is goedgekeurd op de Algemene Vergadering van de Studententraad op 02/07/2021.

Onderwijs

Betreffende onderwijs, ervaren studenten dat er ruimte is om verscheidene zaken te optimaliseren en zo te verduurzamen. Dit heeft vooral toepassing op de praktische organisatie van het onderwijs. De eerste concrete aanbeveling betreft het verminderen van de papierstapel van de Universiteit Antwerpen. Het komt namelijk voor, bijvoorbeeld in geval van open boek examens, dat studenten een digitale cursus op papier moeten meenemen naar het examen, omdat er bij het examen geen gebruik gemaakt mag worden van een computer. Ter illustratie: een cursus beslaat al snel meer dan 150 pagina's, die na dat examen hoogstwaarschijnlijk in de prullenbak verdwijnen.

Ook rond het gebruik en de verkoop van fysieke boeken en cursussen bevelen we een bewust beleid aan. De Universiteit Antwerpen kan de verkoop van tweedehands boeken stimuleren en ondersteunen. Voornamelijk studentenclubs zijn hier relevant actoren om mee samen te werken. Een aantal studentenclubs organiseert zelfstandig bijvoorbeeld tweedehandsboekenbeurzen of helpen studenten bij de online verkoop van hun boeken. Bovendien genieten hardcover boeken in de context van doorverkopen de voorkeur.

Volgend advies is niet direct gericht aan de beleidsmakers, maar vooral aan de professoren. Van enkele boeken bijna jaarlijks een nieuwe versie wordt uitgebracht, zonder substantiële veranderingen. Het gebruik van oudere versies zou kunnen worden gefaciliteerd door het publiceren van referentiepaginanummers, of door het verwijzen naar hoofdstukken. Dit praktische probleem is een drempel om boeken en cursussen in bruikleen te nemen of over te nemen van oudere studenten.

Een punt dat daarbij aansluit is dat studenten vaak dringend aangeraden worden een boek aan te schaffen, terwijl deze louter als referentiemateriaal gebruikt wordt voor het desbetreffende opleidingsonderdeel. Voor zulke toepassingen, zouden wij vragen om studenten eerder door te verwijzen naar een bibliotheek in plaats van het aandringen tot aankoop. We raden elke professor aan om de boekenlijst onder de loep te nemen, zodat studenten niet onnodig een privébibliotheek aanleggen.

Ook het onderscheid tussen facultatieve en verplichte boeken is voor studenten vaak niet zo zwart-wit. Het helpt om bij de start van een opleidingsonderdeel meer informatie te krijgen over het bedoelde gebruik van het boek.

Een volgende aanbeveling is dat cursussen ook in pdf-formaat beschikbaar worden gemaakt, bijvoorbeeld via de Cursusdienst of Blackboard, zodat deze niet per se afgedrukt hoeven worden als een student digitaal studeren prefereert. Een print kan bijvoorbeeld op bestelling gemaakt worden. Eventuele maatregelen om het breed verspreiden van deze pdf's tegen te gaan, kunnen worden overwogen. Zo is het mogelijk de naam van de student automatisch op alle pagina's te plaatsen. Daarbij zou er een duurzame online omgeving moeten zijn, via welke een student levenslang toegang heeft tot het cursusmateriaal.

Duurzaamheid is een van de negen beleidsprioriteiten van onze universiteit. Dit onderwerp moet in elke opleiding verweven zitten, maar krijgt niet altijd de spotlight. Het concretiseren van dit beleidsprioriteit bij de studenten is een interessante denkpiste. Bij een programma-evaluatie, is het tevens interessant om naar de ervaring van studenten rond duurzaamheid te polsen. Wij vragen ons af of studenten dit onderwerp als aanwezig ervaren in hun opleiding. Middels een vraag in de evaluaties kan getoetst worden in hoeverre duurzaamheidsconcepten daadwerkelijk aan bod zijn gekomen tijdens de opleiding of het opleidingsonderdeel.

Actiepunt 1: De universiteit moet een gecentraliseerd en samenhangend beleid uitstippelen om de papierstapel van de instelling en zijn studenten te verminderen.

Actiepunt 2: Er dient bewust en duurzaam beleid gevoerd te worden rond boeken en cursussen, ook op niveau van de lesgever.

Actiepunt 3: Er moet een duurzame online omgeving zijn waarin een student levenslang toegang heeft tot het verzamelde lesmateriaal.

Actiepunt 4: Duurzaamheid moet naar voren komen in het onderwijs. Er moet getoetst worden in hoeverre de universiteit bewustwording rond duurzaamheid creëert bij haar studenten, bijvoorbeeld door middel van de opleidingsevaluaties.

Sociale zaken

Voeding

De laatste jaren wordt uit het beleid van de Komida meer en meer duidelijk dat duurzaamheid ook voor hen prioritair is. Er zijn steeds meer vegetarische en veganistische opties en door middel van het Cambio systeem wordt de hoeveelheid afval ook verminderd. Vanwege de coronapandemie zijn enkele maatregelen genomen die de duurzaamheid niet ten goede komen. Omdat dit een uitzonderlijke situatie betreft, zullen wij deze niet in overweging nemen. Desalniettemin hebben we op het vlak van voeding toch nog een aantal aanbevelingen.

Een eerste good practice is de groentepakketten die worden aangeboden. Deze zouden echter best aantrekkelijker worden gemaakt (prijs-kwaliteit). Een leuk initiatief is bijvoorbeeld om een maaltijdbox-principe te koppelen aan zo'n pakket, door recepten uit te geven die passen bij de producten uit de box.

Het aanbieden van vegetarische en veganistische opties is een bewezen voordeel voor de maatschappij. Deze opties kunnen ook economisch aantrekkelijker worden gemaakt, dat is een belangrijke stimulans voor studenten als afnemers van de maaltijden. Het stimuleren (of überhaupt op de kaart zetten) van vegetarische opties kan ook doorgevoerd worden in de Universiteitsclub en bij de catering.

Verder zou het *minimal-waste* principe centraal moeten staan in de universiteit op alle niveaus. Het gebruik van glazen herbruikbare flessen of het verder uitwerken van het cambio systeem zijn interessante pistes. Het afval dat we dan alsnog maken, kan best gescheiden worden. Een plaats voor GFT- of papierafval kan in dat kader heroverwogen worden.

Actiepunt 1: Vegetarische en veganistische keuzes dienen meer gestimuleerd te worden in de restaurants en bij de catering van de universiteit.

Actiepunt 2: Elk lid van de universitaire gemeenschap dient het goede voorbeeld geven, o.a. wat betreft de verpakking van voedingsmiddelen, het scheiden van afval, etc.

Actiepunt 3: Groentepakketten kunnen aantrekkelijker gemaakt worden bijvoorbeeld door middel van bijvoorbeeld een maaltijdbox-principe.

Mobiliteit

De Studententraad UAntwerpen is vragende partij voor duurzame vervoersoplossingen van, naar en tussen de campussen. Duurzame keuzes moeten gestimuleerd en gefaciliteerd worden. Hierbij kan gedacht worden aan goede en betrouwbare busverbindingen, veilige fietsverbindingen en voldoende velostations in omgeving van de campussen. Daarnaast moeten initiatieven waarbij vervoersmiddelen uitgeleend of verhuurd worden meer gepromoot worden en kan het interessant zijn om ook na de COVID-19 pandemie thuiswerken te stimuleren.

Aan het memorandum Mobiliteit van de AssociatieStudententraad (ASRA) uit 2021 is een addendum toegevoegd waar ook een nota rond mobiliteit van de Studententraad van de Universiteit in terug te vinden is. In dit standpunt wordt het onderwerp duurzaamheid in het kader van mobiliteit ook besproken.

Samengevat wordt hier gesteld dat elke beleidsbeslissing in het kader van mobiliteit eerst een duurzaamheidstoets behoort te doorlopen.

Actiepunt 1: De universiteit moet actief waarborgen dat haar campussen op een snelle, veilige en kostenefficiënte manier bereikbaar zijn met duurzame vervoersopties.

Actiepunt 2: Beleidsbeslissingen rond mobiliteit dienen een duurzaamheidstoets te doorlopen.

Overig

Sociale media

Duurzaamheid moet onder de aandacht van studenten gebracht worden, op een manier die studenten aanspreekt. Sociale media zijn hierbij een belangrijk medium, aangezien deze veel gebruikt worden door studenten. Een groot aandeel van haar (toekomstige) studenten volgt de Universiteit Antwerpen op haar sociale media. Het is belangrijk om hen bewust te maken van wat er op het vlak van duurzaamheid wordt gedaan door de UAntwerpen. Dat kan in het kader van onderwijs, onderzoek, maar ook in haar beleid. Dit kan op een heel ludieke manier gebeuren. Aandacht voor de natuur op de campussen of voor initiatieven als *Green Impact* kunnen aanknopingspunten zijn.

Actiepunt 1: Door middel van actief en bewust gebruik van sociale media kunnen studenten bewust gemaakt worden van de acties die de universiteit neemt op het gebied van duurzaamheid.

Investerings en beheer

Wat betreft het investeringsbeleid van de UAntwerpen moet ervoor gezorgd worden dat groene investeringen aan de beleggingsportefeuille worden toegevoegd en dat zoveel mogelijk 'discutabele' investeringen worden afgebouwd. Voor studenten is het op dit moment onduidelijk hoe het investeringsbeleid van de universiteit er momenteel uit ziet.

Investerings in duurzame spin-offs van de Universiteit Antwerpen kan natuurlijk ook alleen maar aangemoedigd worden. Bij verbouwingen of vernieuwingen van de campus is het ook aangeraden om het duurzaamheidsaspect hierin mee te nemen door het gebruik van duurzame materialen en het energiezuiniger maken van gebouwen. Verder is het aangeraden te kiezen voor groene energiebron.

Het zou uiteraard een nog sterker statement zijn als de universiteit zelf groene energie zou kunnen opwekken, door installatie van zonnepanelen op de campussen of door het gebruik van waterstof als duurzame energiebron te overwegen. Een topic waar de Universiteit Antwerpen vooraanstaand onderzoek in aflevert.

In het kader van natuurbeheer kan het ook interessant en leuk zijn om meer 'groen' op de campussen te integreren, zoals bijvoorbeeld vogelkastjes of planten.

Actiepunt 1: De beleggingsportefeuille van de universiteit dient zo duurzaam en transparant mogelijk te zijn.

Actiepunt 2: Bij investeringen en verbouwingen in de gebouwen en campussen van de universiteit dient het duurzaamheidsaspect actief meegenomen te worden.